

Er was geen plaats

MARTHA DE VRIES

Met een zucht keek Mevrouw De Groot de twee kinderen na, die zo juist het huis uitgingen.

De harde slag, waarmee ze de voordeur dichttrokken, dreunde nog in haar oren en onwillekeurig fronste ze de wenkbrauwen. Daar gingen ze, de tweeling, Theo en Thea, dicht naast elkaar, langs het raam. Maar zij keken niet even naar binnen.

Wat is het moeilijk ze te winnen, dacht Mevrouw De Groot, terwijl zij zich met een verdrietig gezicht van het raam afwendde.

Een half jaar was zij nu al hun moeder. Maar zij hadden haar nog nooit zo genoemd.

Nu was dát het ergste niet. Die naam komt wel, had zij steeds gedacht. Als ze maar eerst van mij *houden*, dan zullen zij vanzelf het „Tante” wel achterwege laten en „Moeder” gaan zeggen. In het begin had zij stellig gemeend, dat dit wel spoedig zou gebeuren. Maar nu, na een half jaar, twijfelde zij er aan.

De tweeling was zo weinig toeschietelijk, zo stug, zo kort-af.

Het was niet dadelijk zo geweest! In het begin waren de kinderen blij weer *thuis* te komen en ook wel blij, dat ze weer een moeder kregen. Van hun eigen moeder konden zij zich niet veel meer herinneren. Die was zes jaar geleden gestorven: toen was de tweeling dus nog geen zeven jaar.

Daarna was Oma, Moeders moeder, bij hen in huis gekomen om voor alles te zorgen. Zij hielden véél van Oma, ook al vonden ze haar bezorgdheid bij allerlei dingen vaak lastig. Ruim een jaar geleden was Oma echter ziek geworden. Toen was alles veranderd. Oma in een ziekenhuis, de kinderen elk bij een andere tante. Vader alleen. Wat moesten ze alle drie elkander hebben gemist!

En Oma werd niet meer helemaal beter. Zij knapte wel wat op, maar bleef hulpbehoevend, aan één kant verlamd.

Het moest voor de kinderen wel een schrikbeeld zijn geweest: zou dit nu altijd zo blijven? Nooit meer een eigen thuis?

Toen had Vader hun verteld, dat hij weer ging trouwen, en hun vreugde was groot geweest. Weer in hun eigen huis, weer bij elkaar, weer bij Vader te zijn!

Blij hadden ze zich tot de nieuwe moeder gewend, die hun deze vreugde gaf. En het was bijna een teleurstelling geweest, toen Vader gezegd had: „Jullie hoeft niet dadelijk *Moeder* te zeggen, hoor. Dat mag best eerst *Tante* zijn.”

En nu? Nu waren ze daar blij om, nu zouden ze geen Moeder meer *willen* zeggen, dat merkte ze aan alles.

Toch zorgde ze goed voor de kinderen, deed veel prettige dingen en probeerde echt een moeder voor ze te zijn.

Maar dat zagen Theo en Thea niet, omdat zij zich geheel lieten beheersen door die éne grote teleurstelling, die zij hadden ondervonden.

Het gebeurde al op de eerste avond, dat ze weer thuis waren. Ze zaten gezellig met elkaar in de tuin en alle vier voelden ze dit eerste samenzijn als een vreugde.

Toen had Theo plotseling gevraagd:

„Wanneer komt Oma nu weer thuis?”

„Ja,” had Thea er aan toegevoegd, „dat moet maar gauw gebeuren. De rozen ruiken zo lekker en Oma houdt zo van rozen.”

Er was een stilte gekomen. Toen had Vader gezegd:

„Ik dacht, dat jullie wel hadden begrepen, dat Oma niet meer bij ons terugkomt.”

„Waarom niet?” vroeg Theo heftig. „Nooit meer?”

„Wel, Oma is nu een patiënte, die veel verzorging nodig heeft. Daarom blijft zij in dat tehuis voor oude dames. Wij hebben ook eigenlijk geen plaats meer voor haar. Oma's kamer wordt nu logeerkamer en . . .”

„Dát is niet eerlijk!” riep Thea uit, „Oma heeft voor ons gezorgd toen wij klein waren. Nu moeten wij voor háár zorgen, vind ik.”

„En Tante is toch verpleegster geweest,” hielp Theo, „die kan Oma dan toch juist overal mee helpen?”

„Tante heeft al zóveel jaren met zieken omgegaan,” antwoordde Vader, „zij wil nu wel eens van die zorg bevrijd zijn.”

„En mijn kracht en liefde geven aan twee gezonde rakkers,” vulde Tante zelf aan.

Maar de tweeling zweeg en de eerste mooie avond was bedorven.

Voortaan spaarden Theo en Thea elke cent van hun zakgeld om fruit en bloemen voor Oma te kopen. En trouw elke Woensdagmiddag gingen ze er heen. Maar daar vertelden ze nooit wat van.

Hoe meer echter hun harten zich naar Oma keerden, hoe meer zij zich afwendden van Vader, en vooral van „Tante”.

Vader merkte dat zo niet. Die had een drukke werkring en was veel van huis. Maar de nieuwe moeder voelde het heel goed, al begreep zij de oorzaak niet.

Zo ook vandaag.

Vanmorgen had Mevrouw De Groot er met de kinderen over gesproken, dat zij graag een mooi Kerstfeest wilde vieren. Zij was dat gewend in het grote ziekenhuis, waar ze zoveel jaren verpleegster was geweest. En nu wilde ze het thuis ook doen. Zij had in zoveel jaren geen „eigen thuis” gehad, dat ze dit voelde als een grote blijdschap. Maar deze vreugde vond geen weerklank: de tweeling bleef stug en onvriendelijk.

„Voor mij hoeft het niet,” zei Theo, „ik ga naar Jaap. Daar hebben ze altijd een boom.”

„En ik ga wel naar tante Nel,” vulde Thea haastig aan.

En geen van beiden lieten ze blijken, dat ze „*Kerstmis thuis*” niet mooi konden vinden, zonder Oma.

Eigenlijk kenden ze geen echt Kerstfeest en ze hadden nooit meegeholpen bij al die aardige voorbereidingen. Zoiets was voor Oma te druk geweest en daarom gingen ze elk jaar maar naar tante Nel, die een Kerstdinertje gaf.

„’t Zou toch wel fijn zijn om het thuis te vieren,” zei Thea onderweg tegen haar broer. „Tante heeft best slag ervan om zoiets gezellig te maken. Eigenlijk meer dan tante Nel. Daar is het wel altijd druk en vrolijk, maar écht Kerstfeest is het er nooit. Tante zou...” „En zonder Oma zeker,” bitste de jongen kwaad terug. „Wij gezellig thuis en Oma daar alleen bij vreemden. Mooi Kerstfeest!” „Misschien – als we vragen of Oma met Kerstmis bij ons...” aarzelde Thea. Maar Theo onderbrak haar snel en boos: „Niks ervan: geen gevraag! Ze doen het toch niet – ze hebben toch geen plaats voor Oma. Heeft Vader zelf gezegd.” Thea zweeg. Ze was wel niet helemaal overtuigd, maar ze wist best, dat ze toch niet tegen Theo op kon.

Een week voor Kerstmis werd Thea ziek. Niet ernstig, een flinke kou, maar één middag had zij toch nogal hoge koorts. En in die koorts praatte ze hardop en liet zij zich veel ontvallen wat zij anders nooit zou hebben gezegd.

Tante zat naast haar bed en luisterde verbaasd toe. En hoe meer Thea in haar onsaamenhangende zinnnetjes er uit stootte, hoe meer zij begon te begrijpen.

Oma! Aldoor Oma!

Dát was het, waarom zij de kinderen niet kon winnen. Ze hingen nog met hun hele hart aan Oma, die zo lang voor hen gezorgd had, toen zij moederloos waren achtergebleven.

„Oma!” klonk het weer uit het bed, „ik wil naar Oma. Oma moet hier... Kerstfeest bij vreemden... nee... nee...!”

Zorgzaam bette Mevrouw De Groot het gloeiende hoofd en gaf de koortstillende druppels. En eindelijk viel Thea in slaap. Ze wist niet wie er al die tijd naast haar bed zat. Ze wist niet dat ze zoveel had gezegd...

„Geen plaats... geen plaats...” had ze telkens weer geroepen. En de andere hoorde het en zei in zichzelf:

„Ja, zo is het ook. Het kind heeft gelijk.”

Haar man en zij hadden het zo vanzelfsprekend gevonden, dat er geen plaats meer was voor de oude hulpbehoevende vrouw in het nieuwe leven, dat zij waren begonnen. Maar nu, naast Thea’s bed, waar zij schakel aan schakel reeg, twijfelde zij er aan of dit goed was geweest... Ze had de tweeling hun grootmoeder ontnomen. En zij begreep ook, dat, als zij de kinderen wilde winnen, dit anders zou moeten worden...

Met een diepe zucht werd Thea wakker. En meteen vroeg ze wat verschrikt:

„Heb ik koorts gehad, Tante?”

„Ja, nogal. Houd je maar wat rustig, je hebt nu heerlijk geslapen.”

„O, maar het is niets erg. Ik heb wel eens meer zo’n koorts, maar ik ben zó weer beter. Woensdag ga ik wel weer naar school.”

„Woensdag? Dat is overmorgen. Nee, hoor, geen sprake van, ik houd je er rustig even in met dit gure weer. Trouwens, ’t is haast Kerstvacantie, dus...”

Maar nu vloog Thea op.

„Nee, nee, dat kan niet! Woensdag moet ik, ’s Woensdags gaan we altijd...”

„Tut-tut-tut, meisje, een beetje rustig. Ga nu lekker liggen, dan haal ik even het theeblad boven en drinken we samen een lekker kopje thee.”

„Hè ja,” zuchtte Thea en ze kroop er weer behaaglijk onder.

't Werd een gezellig en goed gesprek, even later bij het kopje thee. Plotseling vroeg Tante – en ze deed net of zij niet zag, dat Thea schrok:

„Vertel me eens wat van Oma. Je had het daarstraks aldoor over haar. En anders praten jullie nooit over Oma. Houden jullie niet zoveel van haar?”

„Niet van Oma houden?” riep Thea verbaasd, „van Oma houden wij juist het aller-meeste!”

En hoe het toen kwam, wist zij zelf niet. Maar opeens vond ze het prettig om over vroeger te praten. Over lieve oude Oma, die zo mooi vertellen kon en zo grappig gauw bang was voor zwemmen en schaatsenrijden en hoogspringen en zo.

Maar toen zij dit 's avonds aan Theo vertelde, was die er kwaad om.

„Wat heeft Tante daar allemaal mee nodig!” bromde hij, „die hoeft niet alles van vroeger te weten. Je bent een kletskaus.”

„Ja, maar ik dacht...” aarzelde Thea, „als Tante wat meer van Oma afweet, dan... misschien...”

„Onzin,” weerde de jongen af. „Als ze Oma in huis wilden hebben, hadden ze het wel direct gedaan. Geen gevraag asjeblijft, ben je mall!”

Meer sprak de tweeling er niet over.

Maar toch werd er die avond nog lang over Oma gepraat.

Mevrouw De Groot vertelde haar man, wat zij van Thea gehoord had. En hoe zij nu eindelijk begreep waarom zij de kinderen niet kon winnen.

„En nu wou ik Oma thuis halen,” zei ze eenvoudig. „Als een Kerstverrassing voor de tweeling. Weer voor goed thuis.”

„Weet je, dat het véél zorg en moeite voor jou meebrengt?” vroeg haar man. „Oma is een lieve vrouw, maar zij is nu erg hulpbehoevend.”

„Ja, dat vond ik zelf ook,” zei ze eerlijk. „Maar sinds vanmiddag heb ik daar geen vrede meer mee. Ik moet steeds denken aan Jozef en Maria en dat er *geen plaats* voor hen was in de herberg. Dat heb ik altijd zo erg gevonden. En nu is het me net of ik zelf ook zo'n

harteloze herbergier ben geweest. En dat wil ik niet blijven.
Van nu af aan is er plaats bij ons voor Oma."

De volgende dag bemerkte Mevrouw De Groot al gauw, dat de vertrouwelijke bui van haar dochttertje weer voorbij was.

Maar nu hinderde dat haar niet. Zij kon zich best voorstellen wat er tussen de tweeling besproken was. En zij begreep Thea's houding.

Trouwens, zij had het ook te druk om er veel notitie van te nemen. Het grote plan, dat met Kerstmis ten uitvoer moest worden gebracht, vroeg ál haar aandacht.

Op de middag van de eerste Kerstdag zat de tweeling in Thea's kamertje. Zij mocht vandaag voor het eerst weer naar beneden. Vader zou hen straks komen halen, had hij beloofd.

„Toen jij na de koffie weg was, hield er een auto stil en toen was het even zo'n drukte in huis," vertelde het zusje. „En gisteren leek het wel of er met meubels gesjouwd werd. Het klonk tenminste zo. Vind jij het ook een beetje geheimzinnig in huis?"

„Onzin. Meisjesfantasie," bromde de jongen. „Nou ja, de hal is versierd en de voorkamer zit op slot. Daar mocht ik niet in, daar staat de boom zeker. Malligheid voor niks, al die geheimhouding. De deur op slot notabene! Maar bezoek is er heus niet. Ik ga straks toch maar naar Jaap, denk ik."

Toen trommelde hij met zijn vingers tegen het raam en keek strak naar buiten.

„Waar denk je aan?" vroeg het zusje.

„Aan Oma natuurlijk? Die zit daar nou alleen."

„Misschien hebben ze er ook wel een boom en is Oma nu bij die andere dames."

„Ja, dat zal wel. Natuurlijk. Maar daar heeft ze wat aan: bij vréemden! Het was toch misschien beter geweest als we wél wat gevraagd hadden."

„Jij wou het niet," zei Thea.

„Nee, dat weet ik wel. Ik denk het nou opeens. Hè, wat duurt het lang voor Vader ons komt halen. 't Is nou toch schemerig genoeg, zou ik zeggen."

En juist toen ging de deur open en kwam Vader binnen.

„Gaan jullie mee?" vroeg hij. En er klonk zo'n blijde klank in zijn stem, dat de kinderen verrast opkeken.

Vader sloeg, links en rechts, een arm om zijn zoon en dochter. En zo, met hun drieën, liepen ze de brede trap af. De deur van de voorkamer stond wijd open en de tonen van de piano klonken tot hen op:

Nu sijt wellecome,

Jesu, lieve Heer . . .

Toen stonden zij in de open deur. Het eerst zagen ze de boom. Mooi was die in de straling van vele lichtende kaarsjes!

Toen zagen zij „Tante" in haar mooie fluwelen japon. Zij zat voor de piano en haar vingers gleden over de toetsen en speelden het oude Kerstlied.

Stil kwamen de kinderen onder de indruk van de vredige stemming en het stugge en norske gleed weg van hun gezichten. Meteen trok Vader ze wat verder de kamer in.

En daar — half verscholen achter de stralende Kerstboom, stond een invalidenwagentje met . . . met . . .

„Oma!" gilte Thea en vloog naar haar toe.

„Oma," stamelde de jongen en stond meteen aan haar andere kant.

Oma's ene hand lag slap in haar schoot. Dat was de verlamde linkerhand. Maar haar rechterhand streelde om beurten de kindergezichten vlak bij haar. Toen wenkte zij de jonge vrouw, die nu de plaats van haar dochter had ingenomen in dit huis.

Zij greep haar hand en legde die open op haar schoot.

„Leg jullie je beide handen er nu in,” zei zij ernstig tot de kinderen. En er was een sterke blijde klank in haar oude stem.

„Dit is nu jullie *Moeder* en aan háár danken wij drietjes deze Kerstverrassing.”

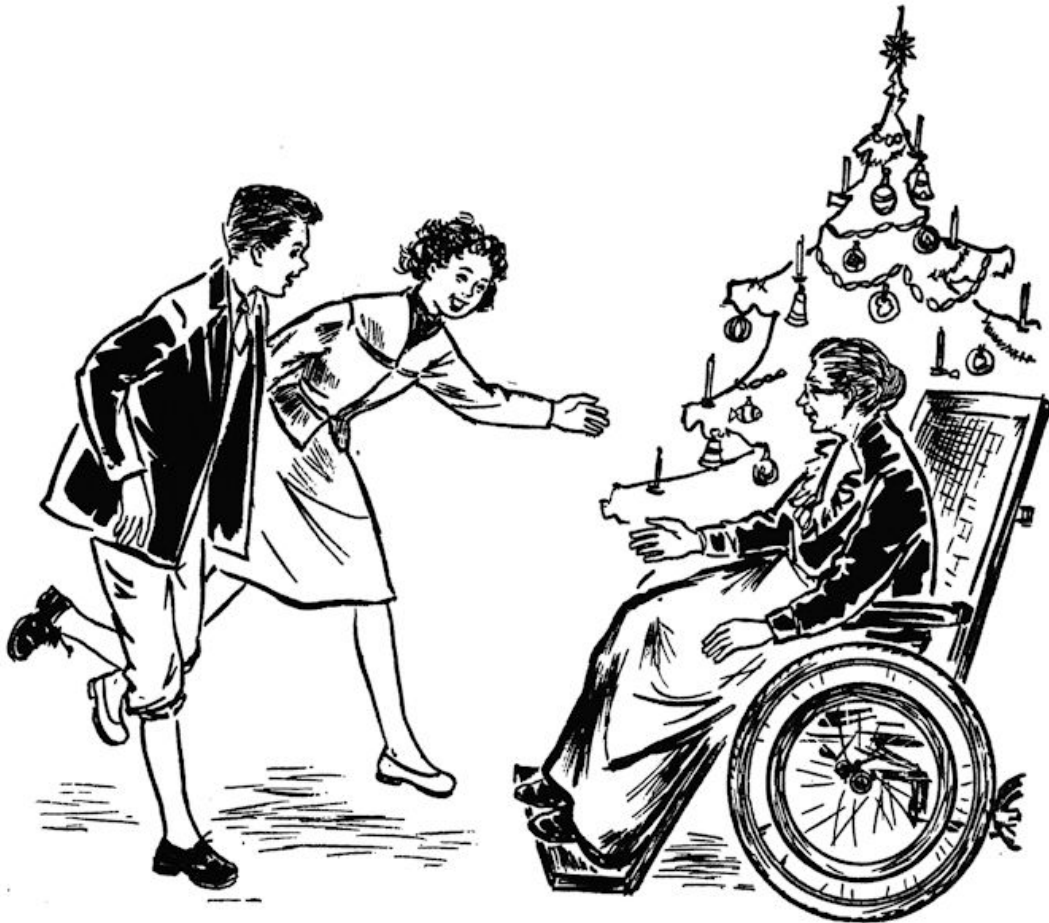
„Hoe . . . hoe . . . lang blijft Oma hier?” stamelde Thea.

„Voorlopig tot na Nieuwjaar,” antwoordde Tante rustig. „En als het Oma goed bij ons bevalt, zal Vader het met dat tehuis in orde maken en kan Oma bij ons blijven zolang zij zelf wil. In de logeerkamer staan Oma's eigen meubeltjes weer en . . .”

Maar verder kwam zij niet. Want twee lange meisjesarmen slingerden zich om haar hals en Thea's juichende stem riep blij:

„Moeder! Liéve Moeder! Dit is de allergrootste Kerstverrassing die U ons geven kon!”

Theo stond naast zijn vader. Hij kampte met een hevige ontroering, die hij natuurlijk niet wou laten blijken. Maar toen Tante haar hand naar hem uitstak, greep hij die haastig. Hij wist geen woorden, maar zijn eerlijke jongensogen spraken een duidelijke taal.

„Theo, m'n jongen,” zei Tante zacht met een innige klank in haar stem. En toen vonden ook Theo's lippen het ene woord, waar de vrouw tegenover hem al zo lang op wachtte.

„Moeder! Liéve Moeder!”

Mevrouw De Groot glimlachte. Een stralende glimlach, die haar hele gezicht verhelderde.

Dit was háár Kerstgeschenk.

Dit ene kleine woordje, dat miljoenen malen per dag wordt uitgesproken in velerlei talen. Moéder!

Om het te ontvangen had zij een offer moeten brengen. Plaats moeten maken in de herberg van haar hart.

Dat hart werd nu van grote blijdschap vervuld. Want zij wist, dat het geschenk dat zij had ontvangen, het offer waard was.

Het nauwe straatje

RUTH SAWYER

Toen het Kerstkind, in het Bethlehem van Judea, was geboren, vele vele jaren geleden, reden Drie Koningen uit het Oosten er op hun kamelen heen om Hem geschenken te brengen. Zij volgden de ster, tot ze bij de stal kwamen waar Hij lag, een kleine pasgeboren baby. Zij knielden neer en legden hun gaven naast Hem: goud, wierook en mirre. Zij kustten de zoom van het witte manteltje dat Hij droeg en loofden Hem. Toen reden de Koningen weer naar het Oosten, maar niet, voordat zij het Kind

een belofte hadden toegefluisterd. Wat was dat voor een belofte? Die was zo:

„Zo lang er kinderen op de aarde zullen zijn, zullen wij, Drie Koningen, op onze kamelen rijden, zoals wij deze nacht naar U reden. Wij gaven U geschenken en zo zullen wij ieder kind een geschenk geven als herinnering aan U, het Kerstkind van Bethlehem.”

In Spanje weten ze nog wat de Drie Koningen hebben beloofd en als het Kerstavond is, hangt ieder kind zijn sepatico – zijn kleine schoentje – tussen het traliewerk van de ramen, zodat de Koningen kunnen zien, dat er een kind in dat huis woont. Vaak is de schoen met gras gevuld voor de kamelen en er staat ook wel eens een bordje met dadels en vijgen voor de Koningen. Want de kinderen weten, dat het een verre

tocht is die ze moeten maken, dus dat ze weleens hongerig kunnen worden.

Aan het eind van de dag lopen de kinderen allemaal naar de stadspoort om de Koningen te zien. Maar het is altijd al donker voor ze terug komen. De kinderen zijn dan bang op die donkere weg en hollen hard naar huis, waar ze een gebed uitspreken voor de Ne-

